Odpadnutie

Článok na stiahnutie v PDF: TU

A tí na skale sú takí, ktorí, keď počujú, prijímajú slovo s radosťou,

ale tí nemajú koreňa, ktorí veria do času a včas pokušenia odpádajú.

Lukáš 8:13

Ale sa bojím, aby snáď tak, ako čo had zviedol Evu svojou chytrosťou,

neporušili sa tiež nejako vaše mysle a neodvrátili od prostoty a čistoty oproti Kristovi.

2. Korintským 11:3

V súvislosti s vytrvaním veriacich hovorí Božie slovo aj o odpadnutí. Božie slovo pred odpadnutím varuje, vystríha pred ním všetkých uverivších. Vynára sa preto otázka, či ten, kto v Krista uveril, môže odpadnúť a spásu nakoniec stratiť. Aby sme vytrvaniu a odpadnutiu mohli porozumieť, musíme správne porozumieť charakteru viery samotnej.

Úvod

Nie každé uverenie je spasiteľné uverenie. Nie je viera ako viera a nie je učeník ako učeník či brat ako brat. Kľúčovým pre správne porozumenie spasiteľnej viery (spasiteľného uverenia) a pre otázku vytrvania či odpadnutia je podobenstvo o rozsievačovi, či inak povedané, o štvorakej pôde. V tejto tretej časti nášho cyklu o bezpečnosti a istote spasenia sa pozrieme na odpadnutie. Preskúmame, kto sú to tí, ktorí definitívne odpadnú, a od čoho odpadnú. Pozrieme sa aj na to, prečo sú varovania a výstrahy pred odpadnutím adresované všetkým uverivším.

Odpadnutie

Odpadnutie od evanjelia, od Krista, od viery, od milosti existuje. Odpadnutie je reálne. Kto sú to tí, ktorí odpadávajú? Sú to tí, ktorí počuli evanjelium a reagovali pozitívne, dokonca určitým spôsobom aj uverili, nemali však koreňa, boli dočasní a v čase pokušenia odpadli. Sú to tí, ktorí uverili, ale nie spasiteľnou vierou. Uverili len plytkou, povrchnou „dočasnou vierou“, vierou „bez koreňa“. Sú to tí, ktorí v terminológii verša 1. Korintským 15:1-2 „uverili nadarmo“. Apoštol Jakub zase píše o viere, ktorá je „mŕtva“. Ani „mŕtva viera“, ani „viera nadarmo“ („daromná viera“) nedokáže spasiť hriešnika, nie je spasiteľná. Inak povedané, viera, ktorá nevytrvá do konca a neprinesie ovocie, nie je spasiteľná viera. Spasiteľná viera je charakterizovaná týmito dvomi vlastnosťami: vytrvaním do konca a nesením ovocia. Inak povedané, spasiteľná viera je živá viera, ktorá poslúcha Krista a zachováva jeho slovo.

Človek, ktorý má alebo mal „mŕtvu vieru“ alebo „vieru nadarmo“, spasený nikdy nebol. To, že jeho viera bola mŕtva alebo daromná či márna, sa potvrdí tým, že odpadne. Od čoho odpadne? Odpadne od milosti, ktorá mu bola ponúknutá a ktorú ochutnal. Odpadne od evanjelia, ktoré mu bolo zvestované a pre ktoré sa nadchol. Odpadne od Krista, ktorý mu bol zjavovaný v slove. Odpadne od viery, pretože buď opustí podanie, ktorým mu bolo evanjelium oznámené, alebo opustí spôsob života v prostote a čistote podľa prikázaní Kristovho zákona.

Opustiť podanie (obsah evanjelia) sa dá rôznym spôsobom. Napríklad opustením viery vo zmŕtvychvstanie mŕtvych, opustením viery v identitu (podstatu bytia a prirodzenosť) Božieho Syna pred vtelením alebo po jeho vtelení, opustením viery v spasenie z viery samotnej (sola

fide). Alebo pridávaním dodatočných podmienok pre spásu, akými sú skutky zákona, dodržiavanie sviatkov, obriezka (a v dnešnej dobe sviatostí so spasiteľnou funkciou, odpustkov a očistca), či dodatočných prostredníkov (v dnešnej dobe Márie či kňazov vysluhujúcich spásonosné sviatosti). Opustenie spôsobu života prikázaného Kristom a jeho apoštolmi (celým novozákonným Písmom) znamená návrat k nečistote, hriechu a bezbožnosti.

Spasiteľná viera je živá, pôsobí, koná, pracuje, slúži, poslúcha, miluje (pôsobí skrze lásku), nesie úžitok a ovocie, trpezlivo znáša, drží nádej, zachováva Božie slovo (učenie Kristovo a apoštolov Ježiša Krista), vytrvá do konca. Nie každé uverenie je uverením spasiteľnou vierou.

Odpadnutie je opak vytrvania

Odpadnutie má dve zložky. Jednou je nezachovanie obsahovej zložky viery, teda viery v pravé evanjelium, či v širšom zmysle nezachovanie Kristovho učenia a učenia apoštolov. Druhou je nezotrvanie v zbožnom, čistom a spravodlivom spôsobe života, ktorý prikazuje novozmluvné učenie (Kristove prikázania a prikázania jeho apoštolov), čiže v živote, ktorý „prikazuje viera“.

Neodpadnúť, vytrvať znamená zachovať Kristove prikázania, čiže zotrvať v žití podľa Kristových prikázaní: „A ten, kto zachováva jeho prikázania, zostáva v ňom a on tiež v ňom. A po tomto

známe, že zostáva v nás – z Ducha, ktorého nám dal“ (1. Jánov 3:24). Zachovať jeho prikázania zase znamená zostať v Kristovi. Vidíme však aj z tohto verša, že to dokáže len ten, kto dostal Božieho Svätého Ducha. Z toho čerpáme aj naše uistenie o spáse, istotu spasenia: „Po tom známe, že zostávame v ňom a on v nás, že nám dal zo svojho Ducha“ (1. Jánov 4:13). Istota spasenia môže byť založená len na zostávaní v Kristovi a na zachovávaní jeho prikázaní. Akákoľvek iná istota či uistenie sú falošné. Kto nezachová Kristove prikázania a vieru v Kristovo evanjelium, spásu nemá ani ju nikdy nemal: „Každý, kto ide ďalej a nezostáva v učení Kristovom, nemá Boha. Kto zostáva v učení Kristovom, ten má Otca i Syna“ (2. Jánov 1:9).

Na hrozbu odpadnutia pre opúšťanie života v čistote a svätosti poukazuje aj Júda. Júda napomína a vystríha veriacich, že spasení budú, len ak vytrvajú až do konca a zachovajú vieru: „Milovaní, snažiac sa, ako len môžem, písať vám o našom spoločnom spasení prinútený som vám napísať a napomenúť vás, aby ste zápasili za vieru, raz ta danú svätým“ (Júda 1:3). Napomína ich preto, lebo sú vystavení hrozbe odpadnutia kvôli zvodu, ktorý prinášajú medzi nich tí, ktorí sú opísaní vo verši 4. Spolu s napomenutím vytrvať im predkladá aj výstražný príklad tých pobitých na púšti: „A chcem vám pripomenúť, ktorí raz viete to všetko, že Pán zachrániac ľud z Egyptskej zeme po druhé tých, ktorí neuverili, zatratil“ (Júda 1:5). Všetci, ktorí vyšli z Egypta, nejakým spôsobom uverili Bohu skrze Mojžiša. Ale mnohí nezotrvali v dôvere v Pána. Odpadli. Tým len potvrdili, že nemali pravú vieru. Nikdy neuverili pravou vierou. Neuverili naozaj, skutočne Božím zasľúbeniam. Potvrdilo sa to tým, že reptali, rúhali sa, boli neverní, boli bezbožní. Aj Júda varuje veriacich, že tí, ktorí ich zvádzajú, ich zvádzajú do telesnosti, hriešnych žiadostí a bezbožnosti. Ako výstražný príklad preto uvádza padlých anjelov a mestá Sodomu a Gomoru (verše 6 a 7). Tohto sa majú veriaci vystríhať, aby neodpadli, lebo koniec toho je večné zatratenie.

Júda dáva aj jasné inštrukcie, čo treba robiť, aby neodpadli, ale naopak, aby vytrvali: „Ale vy, milovaní budujúc sa na svojej presvätej viere, modliac sa v Svätom Duchu, strážiac zachovajte sa v láske Božej očakávajúc milosrdenstvo nášho Pána Ježiša Krista cieľom večného života. A nad niektorými majte ľútosť karhajúc ich a robiac rozdiel a iných zachraňujte bázňou vytrhujúc ich z ohňa, nenávidiac ešte len aj tej od tela poškvrnenej sukne. A tomu, ktorý vás môže zachovať tak, čo neklesnete, a postaviť bezvadných pred tvárou svojej slávy v plesaní, jedinému múdremu Bohu, nášmu Spasiteľovi, nech je skrze Ježiša Krista, nášho Pána, sláva a

veličenstvo, sila a vrchnostenská moc, ako pred všetkými veky, tak i teraz i na všetky veky. Amen“ (Júda 1:20-25). Inštrukcia, ako vytrvať a neodpadnúť, je jasná: budovať sa vo viere, modliť sa, strážiť sa a zostávať v láske Božej, očakávať v nádeji. A vidíme aj, aké dôležité je neopúšťať svojho zhromaždenia, ale zotrvávať v spoločenstve s bratmi, lebo pri vytrvaní zohrávajú svoju funkciu aj vzájomné bratské karhanie a napomínanie, aj pozitívny príklad.

Kto odpadne a od čoho

Druhá a tretia pôda v podobenstve o rozsievačovi

Kľúčovým pre porozumenie odpadnutia a toho, kto sú to tí, ktorí odpadnú, je podobenstvo o rozsievačovi (Matúš 13:3-23, Marek 4:2-20, Lukáš 8:4-15). Toto podobenstvo môžeme nazvať aj podobenstvom o štvorakej pôde, pretože opisuje štyri druhy reakcie na počuté Božie slovo. Konkrétne opisuje jeden druh neuverenia a tri druhy uverenia v Ježiša Krista a v jeho evanjelium. Z tých troch druhov uverenia slovu evanjelia sú prvé dve uverenia (druhá a tretia pôda) uverením, ktoré nenesie úžitok či ovocie a nevydrží až do konca. Takéto uverenie nevedie do života, nevedie do večného života. Neprináša ani znovuzrodenie, ani ospravedlnenie. Nie je spasiteľné, pretože neprináša spásu.

Prvá pôda reprezentuje ľudí, ktorí sú duchovne mŕtvi, a satan má takú vládu nad ich srdcom, že napriek tomu, že počujú slovo evanjelia, neuveria a nemôžu byť spasení (Lukáš 8:12). Matúš (13:19) dáva poznať, že neuverili preto, že slovu evanjelia dokonca ani len neporozumeli. O týchto ľuďoch sa Pán Ježiš viackrát vyjadril pri viacerých príležitostiach, priamo ich označil, že sú to ľudia, ktorí neveria, a vysvetlil aj, prečo neveria alebo prečo uveriť nemôžu. Druhá a tretia pôda sú rovnako duchovne mŕtvi ľudia, ale od prvej pôdy sa líšia v jednej veľmi pozoruhodnej veci. Keď počujú slovo evanjelia, nadchnú sa, s radosťou evanjelium prijmú, nejakým spôsobom uveria.

O druhej pôde čítame, že: „A tí na skale sú takí, ktorí, keď počujú, prijímajú slovo s radosťou, ale tí nemajú koreňa, ktorí veria do času a včas pokušenia odpádajú“ (Lukáš 8:13). Oni síce uverili, ale viera sa v ich srdci nezakorenila a nepriniesla úžitok. Verili iba do času. To, že ich viera nebola spasiteľná, sa prejavuje a preukazuje tým, že v čase súženia či prenasledovania (pokušenia) sa pohoršujú a odpadávajú.

O tretej pôde čítame, že: „A zase to, ktoré padlo do tŕnia, to sú takí, ktorí počuli, ale idúc bývajú udusení starosťami, bohatstvom a rozkošami života a nedonášajú úžitku“ (Lukáš 8:14). Aj tretia pôda reprezentuje tých, ktorí dobre začali, podobne ako druhá pôda, ale zle skončili. Ako život beží ďalej, starostenie sa o svetské záležitosti (starosti života) a zvod telesných pôžitkov a úspechu, ktoré ponúka časný život, uhášajú ich vieru, ktorá nenesie úžitok a nevytrvá.

Aj štvrtá pôda sú pôvodne duchovne mŕtvi ľudia, ale počuté slovo evanjelia a pôsobenie Svätého Božieho Ducha ich splodia do života (pozri články „Chlieb života“ a „Musíte sa narodiť znova“, Solas číslo 52, jeseň 2021). Títo získavajú ospravedlnenie aj znovuzrodenie.

Druhá a tretia pôda neboli splodení do života, nenarodili sa znova, neboli ani ospravedlnení, teda nikdy spasení neboli. Odpadli od zvestovaného im Krista, odpadli od počutého evanjelia, ktorému sa najprv zaradovali, odpadli od ponúknutej milosti. Nestratili však spásu, lebo spasení nikdy neboli. Neboli zapečatení Svätým Duchom ku dňu vykúpenia. Nemali Ducha Kristovho. Nepatrili Kristovi, a preto nezachovali jeho slovo. Kristovi nepatrili, lebo Otec ich nedal Synovi.

Dôležitý pohľad v tomto podobenstve prináša práve Evanjelium Matúša. Vysvetľuje, prečo pravým učeníkom Pána Ježiša je dané porozumieť a veriť a tým ostatným nie je dané: „A on odpovedal a riekol im: Vám je dané poznať tajomstvá nebeského kráľovstva, ale tamtým nie je dané“ (Matúš 13:11). A vysvetľuje aj, prečo tým ostatným nie je dané porozumieť a uveriť: „V podobenstvách im hovorím preto, že hľadiac nevidia a čujúc nečujú ani nerozumejú, a plní sa na nich proroctvo Izaiášovo, ktoré hovorí: Počuť počujete, ale neporozumiete, a hľadieť i hľadieť budete, ale neuvidíte. Lebo stučnelo srdce tohto ľudu: ušami ťažko počuli a svoje oči zažmúrili, aby snáď nejako očami nevideli, ušami nepočuli, srdcom neporozumeli a neobrátili sa, a uzdravil by som ich“ (Matúš 13:13-15). Z toho je jasné, že ak má človek zlé (kamenné, zatvrdené) neobrezané srdce, buď nedokáže evanjeliu uveriť (prvá pôda), alebo nedokáže vieru zachovať (druhá a tretia pôda). Uveriť a zachovať vieru dokáže len obrezané srdce po znovuzrodení, čiže človek Bohom splodený do života k tomu účelu, aby bol štvrtou pôdou.

Z toho je zrejmé, že štvrtá pôda je štvrtou pôdou preto, lebo sú to tí, ktorých Otec dal Synovi, čiže tí, ktorí sú podľa vyvolenia milosti (pozri publikáciu „Zmluva zasľúbení“, vydavateľstvo Solas, marec 2017). Hlavným posolstvom podobenstva o rozsievačovi je to, že plytká (bez koreňa) dočasná viera bez úžitku a ovocia nemôže spasiť.

Tí, ktorí boli uverili nadarmo

Podobne charakterizuje tých, ktorí nevytrvali, ale odpadli, aj uverenie nadarmo. Pojem „uveriť nadarmo“ odvodzujeme z veršov 1. Korintským 15:2. Uverenie nadarmo je vo všeobecnosti povrchné, plytké, dočasné uverenie, ktoré sa prejaví buď opustením viery v pravé evanjelium (týka sa obsahovej zložky viery) a uverením falošnému učeniu (nesenému falošnými apoštolmi či falošnými učiteľmi), alebo sa prejaví stratou spoliehania sa na Pána (zložka viery týkajúca sa

dôvery a nádeje), čiže neverou. Nevera sa prejaví ochladnutím a odídením od Pána v dôsledku neochoty znášať prenasledovanie, súženie, pokušenia, útrapy a utrpenie (druhá pôda) alebo odídením do sveta v dôsledku zvodu sveta a hriechu (tretia pôda). Nevera sa vždy prejavuje neposlušnosťou, telesnosťou, nečistotou, bezbožnosťou. Písmo uverenie nadarmo v Korintskom zbore špecificky vzťahuje na neverenie vo vzkriesenie z mŕtvych.

Tí pobití na púšti – prototyp odpadnutia

Dôležitým príkladom pre porozumenie odpadnutia sú tí pobití na púšti. Dostali to isté, čo aj tí, ktorí verili a zostali verní: „Lebo nechcem, aby ste nevedeli, bratia, že všetci naši otcovia boli pod oblakom a všetci prešli cez more a všetci boli pokrstení v Mojžiša v oblaku a v mori a všetci jedli ten istý duchovný pokrm a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorá išla za nimi, a tou skalou bol Kristus“ (1. Korintským 10:1-4). Mnohým z nich však nič z toho neprospelo spôsobom, že by ich to priviedlo do života a do Božieho kráľovstva, lebo taký bol ich koniec: „Ale vo väčšine z nich sa nezaľúbilo Bohu, lebo boli pobití a rozmetaní na púšti“ (10:5). Jedli duchovný pokrm a pili duchovný nápoj, ktorých zdrojom bol Kristus. A predsa boli pobití a rozmetaní na púšti. Toto pobitie na púšti je časným Božím trestom, ktorý neskôr vrcholí ako zatratenie v ohnivom jazere (podobne ako v prípade Sodomy a Gomory a potopy za dní Noacha). Títo pobití na púšti sú prototypom tých letorastov v podobenstve o viniči a vinárovi, ktoré boli z viniča odrezané, uschli a boli spálené na ohni.

Je to názorný príklad a prototyp druhej a tretej pôdy. Ako reagovali, keď im Mojžiš priniesol zjavenie Božieho plánu s nimi? Uverili Bohu skrze Mojžiša a všetci vyšli von z Egypta. Ako reagovali, keď im Mojžiš ako prostredník zmluvy priniesol Božie prikázania (zákon), poslúchaním ktorých mali byť spasení? Zaradovali sa a vyznali, že budú prikázania poslúchať a Bohu slúžiť. A ako to skončilo? Ich vzburou, reptaním, neposlušnosťou a modloslužbou. Odpadli a boli pobití. Boh na nich vykonal časný trest. Ich koniec je večné zahynutie. To, že „všetci jedli ten istý duchovný pokrm a všetci pili ten istý duchovný nápoj, lebo pili z duchovnej skaly, ktorou bol Kristus“, ešte neznamená, že všetci aj mali spasiteľnú vieru (vieru v Božie zasľúbenia – v ich čase abrahámovskú vieru), že všetci aj boli spasení. Ich odpadnutie neznamená stratu

spásy. Odpadli a pobití boli tí, ktorí neposlúchali. Neposlúchali preto, lebo boli neverní. Neverní boli preto, lebo neverili.

Čo sa stalo tým, ktorí boli nakoniec pobití na púšti? To, čo sa im stalo, je dôsledkom toho, aké bolo v skutočnosti ich srdce. Mali zlé a neverné srdce, ktoré odstupovalo od živého Boha (Židom 3:12). Aké bolo ich srdce, sa prejavilo ich konaním („po ovocí ich poznáte“). Neposlúchali Boha, rúhali sa, vzdorovali, búrili sa, odporovali Bohu. Konali ako neverní. Nezachovali si „smelú dôveru a chválu nádeje až do konca“ (Židom 3:6). Tým potvrdili, že nepatria Kristovi, že nie sú pravým skutočným Božím ľudom (Židom 3:6). Nezachovali počiatok podstaty pevný až do konca (Židom 3:14). Tým len potvrdili, že sa nikdy nestali účastníkmi Krista (Židom 3:14). Mohli s Kristom a s Bohom nejaký čas chodiť (tak ako neskôr Judáš, ten zradca), avšak nikdy neboli v Kristovi a nikdy nebol Kristus v nich. Mohli byť navonok nejakým spôsobom súčasťou Božieho ľudu alebo sa tak javiť, ale nikdy sa nestali súčasťou pravého skutočného Božieho ľudu.

Tak ako v ich prípade sa to rozhodlo na tom, či majú alebo nemajú abrahámovskú vieru (vieru v Božie zasľúbenia o spáse), ktorá sa prejaví vernosťou, dôverou a poslušnosťou, tak aj dnes v ére po Golgote a po Letniciach sa to rovnako rozhodne na tom, či uverivší má alebo nemá spasiteľnú vieru v pravé evanjelium, ktorá sa rovnako prejaví vernosťou, dôverou a poslúchaním. Tak ako tým, ktorí nemali abrahámovskú vieru, nič neprospelo to, že podľa tela patrili do Božieho ľudu, rovnako ani dnes nikomu, kto nemá spasiteľnú vieru, nič neprospeje „zovňajšia patričnosť“ do cirkvi či krst.

Tí, ktorí boli poznavší a dočasne očistení

Božie slovo pozná aj oveľa tvrdší opis tých, ktorí odpadávajú a definitívne odpadnú (2. Petrov 2:1-22), najmä keď hovorí o falošných učiteľoch.[1)] Týka sa to však aj tých, ktorých falošní učitelia zvedú. Falošní učitelia primárne, ale aj ich nasledovníci sú opísaní nasledovne: „Lebo ak poznaním Pána a Spasiteľa Ježiša Krista boli unikli poškvrnám sveta a boli nimi zase sa zapletúc premožení, tak sú im posledné veci horšie ako prvé. Lebo by im bolo lepšie bývalo nepoznať cestu spravodlivosti ako poznavším odvrátiť sa od vydaného im svätého prikázania“ (2. Petrov 2:20-21). Títo ľudia sú označení ako tí, ktorí „poznali Pána a Spasiteľa Ježiša Krista a cestu spravodlivosti“ a vďaka tomu „unikli poškvrnám sveta“. Nejakým spôsobom Krista spoznali a vďaka tomu dočasne uverili a odvrátili sa od svetského spôsobu života. Nejakým spôsobom dobre začali, ale po čase sa opäť vrátili do sveta, do svetského spôsobu života, do hriechu a bezbožnosti. Rovnako ako druhá a tretia pôda v podobenstve o rozsievačovi.

Neboli však svätí Boží. V čom spočíva ich odpadnutie? Odvrátili sa „od vydaného im svätého prikázania“. Vrátili sa do starého hriešneho bezbožného života. Boli bezbožní a žiadostiví hriechu, čo sa aj definitívne ukázalo. Zase sa zaplietli a boli premožení poškvrnami sveta. Ich očistenie nebolo definitívne, iba dočasné. Ich koniec je prirovnaný k údelu padlých anjelov, k údelu tých, ktorí zahynuli v potope, a k údelu Sodomy a Gomory (2. Petrov 2:20-21). Ich koniec je večné zatratenie. Ich koniec je hrozný, lebo by im bolo lepšie bývalo nepoznať Pána a cestu spásy, než ako poznavším opustiť a zavrhnúť ju (2. Petrov 2:20-21). To, že spasení nikdy neboli, aj keď by sa nám to mohlo javiť, že spásu mali a stratili ju, vysvetľuje apoštol veľmi zreteľne: „Prihodilo sa im, čo hovorí pravdivé príslovie: Pes sa navrátil k svojmu vlastnému vývratku a umytá sviňa pováľať sa v blate“ (2. Petrov 2:22). Pes zostal psom, aj keď dočasne „očisteným“, a vrátil sa k svojmu zvratku. Nebol premenený na ovcu (ovca je v Písme vždy obrazom spasených, svätých), ktorá by sa neskôr opätovne premenila na psa (pes je v Písme obrazom nečistých). Sviňa zostala sviňou, aj keď dočasne „očistenou“, a vrátila sa pováľať sa v blate. Nebola premenená na ovcu, ktorá by sa neskôr opätovne premenila na sviňu. Nedošlo u nich k znovuzrodeniu, nedošlo k zmene prirodzenosti a identity. Spásu nestratili „tí raz spasení“. „Spásu stratili“ tí, ktorí iba do času unikli poškvrnám sveta. Aj keď boli poznavší a mohli sa nejaký čas javiť ako spasení, spásu nikdy nemali, pretože ich údelom je ohnivé jazero.

Božie slovo v tomto texte odkrýva ešte jednu dôležitú pravdu. Rozdiel medzi „spravodlivým“ (vierou ospravedlneným) a „poznavším i dočasne očisteným“ spočíva nielen v rovine vytrvania, ale aj v rovine Božieho zachovania: „Pán vie vytrhnúť pobožných z pokušenia a nespravodlivých dochovať trestaných ku dňu súdu“ (2. Petrov 2:9). Táto pravda je ilustrovaná na príklade (prototype) Lóta a Sodomy (2. Petrov 2:6-9). Pán vytrhne z pokušenia štvrtú pôdu, zachová svätých, aby neodpadli, a naopak, falošných učiteľov a tých, ktorých zvedú k bezbožnosti (druhá a tretia pôda), dochová k spravodlivému súdu a zatrateniu.

Hrozba zvodu tohto falošného učenia, hrozba odpadnutia je veľká. Preto sú aj samotní svätí spoločne so všetkými uverivšími napomínaní a vystríhaní: „Vy teda, milovaní, znajúc to vopred chráňte sa, aby ste neboli tiež spolu zavedení bludom tých bezbožných a nevypadli tak z vlastnej pevnosti. Ale rastite v milosti a známosti nášho Pána a Spasiteľa Ježiša Krista. Jemu sláva i teraz i na deň veku. Amen“ (2. Petrov 3:17-18).

Rovnako varuje pred zvodom od falošných učiteľov a pred odpadnutím aj Júda. Falošných učiteľov opisuje vo verši 4 rovnako ako Peter. Aj Júda rovnako ako apoštol Peter uvádza ako výstražný príklad, ktorý má uverivších varovať pred odpadnutím, padlých anjelov a Sodomu a Gomoru. Pridáva aj výstražný príklad Kaina, Baláma a Kóracha, aby varoval pred odpadnutím. Opäť aj tu sú varovanie a výstraha pred odpadnutím určené rovnako všetkým uverivším vrátane svätých Božích (teda aj štvrtej pôdy).

Tí, ktorí boli osvietení a ochutnali

Tí, ktorí boli poznavší a dočasne očistení, sú opísaní aj ako tí, alebo podobní tým, ktorí boli osvietení, ochutnali nebeský dar, stali sa účastnými Svätého Ducha a ochutnali dobré slovo Božie a rôzne moci budúceho veku (Židom 6:4-5). Toto je veľmi silný opis a mohol by evokovať (navodzovať dojem), že je to opis spasených ľudí. Hlavne časť opisu: „stali sa účastnými Svätého Ducha“. Tento opis je však len analogický ako ten v prípade tých pobitých na púšti, ktorí pili z duchovnej skaly, ktorou je Kristus. To, že tento opis nie je opisom spasených ľudí, je zrejmé z nasledovného vysvetlenia: týchto ľudí, keby odpadli, je nemožné zase obnoviť ku pokániu (Židom 6:1 a 6:6). To znamená, že ak odpadnú, ich odpadnutie je definitívne a nebudú spasení, ale zatratení. Prečo je to ale tak? Je to tak preto, lebo o nich platí, že: „ktorí sebe znova križujú Syna Božieho a vystavujú ho potupne na odiv“ (Židom 6:6). Kľúčom k porozumeniu, o akých ľudí ide, je kontext: „Lebo zem, ktorá pije dážď, ktorý často prichádza na ňu, a plodí rastlinu, vhodnú tým, pre ktorých sa aj obrába, berie podiel na požehnaní od Boha. Ale tá, ktorá rodí tŕnie a bodľač, je nesúca a je blízka zlorečenstva, ktorej koniec je, aby bola spálená“ (Židom 6:7-8). Do dvoch veršov sú tu zhrnuté podobenstvo o štvorakej pôde a podobenstvo o viniči a letorastoch. Ich identitou teda je, že sú druhou či treťou pôdou a letorastami zrelými na odrezanie a uschnutie. Ich identita sa opäť pozná po ovocí, aký úžitok donášajú. Posolstvo je to isté.

Aj tento a ďalší text (verše 9-10) je varovaním a výstrahou pred odpadnutím a je rovnako určený všetkým uverivším bez ohľadu na to, akú pôdu by mohli reprezentovať. Je teda určený ako výstraha a pobádanie k vytrvaniu aj svätým Božím (štvrtej pôde). Vidíme to z kontextu: „Ale sme presvedčení o vás, milovaní, lepšie veci, a ktoré idú so spasením, i keď tak hovoríme. Lebo Boh nie je nespravodlivý, aby zabudol na vaše dielo a na trudnú prácu vašej lásky, ktorú ste dokázali oproti jeho menu, keď ste slúžili svätým a ešte vždy slúžite“ (Židom 6:9-10). Jedno je tu však celkom isté, aj svätí musia vytrvať a nesmú odpadnúť: „Ale želáme si, aby jeden každý z vás dokazoval tú istú snahu na plnosť nádeje do konca, aby ste nezleniveli, ale aby ste nasledovali tých, ktorí vierou a zhovievavosťou dedia zasľúbenia“ (Židom 6:11-12).

Tí poznavší a osvietení

Aj List Židom kapitola 10 spomína tých, ktorí prijali známosť pravdy (verš 26) a boli osvietení (verš 32). Napriek tomu však o nich platí, že naďalej „dobrovoľne hrešia“ (verš 26), výsledkom čoho bude ich večné zatratenie (verš 7). V čom spočíva ich hriech? V tom, že aj po prijatí známosti pravdy a po svojom osvietení nepovažujú obeť Božieho Syna za dostatočnú na spasenie, snažia sa k nej pridať ako nevyhnutné pre spásu aj prvky zo zmluvy zákona. Je to zjavné z kontextu desiatej kapitoly. Z kontextu je zrejmé, že pohrdli dostatočnosťou obete jediného Prostredníka medzi Bohom a človekom. Tento druh odpadnutia je prítomný v histórii cirkvi už dlhé storočia a je výsostne aktuálny aj v dnešnej dobe, aj v našej krajine.

Falošní učitelia

V súvislosti s odpadnutím je nevyhnutné hovoriť aj o falošných apoštoloch a falošných učiteľoch, pretože Božie slovo im venuje nemálo pozornosti. Oni sú zvodom a zdrojom, z ktorého pramení buď opúšťanie pravého zmyslu (podania) evanjelia, alebo opúšťanie spôsobu života prikázaného Kristom a jeho apoštolmi. Falošní apoštoli so židovským pozadím (niekedy sa im zvykne hovoriť aj judaizanti či judaizéri) vnášali do Cirkvi prvky zo zmluvy zákona a pridávali ich k samotnej viere ako dodatočne potrebné či sprievodné podmienky nevyhnutné pre spásu. Takýmito prvkami mohli byť obriezka tela, zachovávanie soboty či iných židovských sviatkov, skutky zákona, obradné očisťovanie, predpisy o čistých a nečistých jedlách, oddeľovanie sa uverivších zo Židov od uverivších z pohanov a podobne. Apoštol Pavol proti takýmto falošným apoštolom alebo ich falošným praktikám veľmi ostro vystupuje či osobne, alebo v listoch určených do zborov. Musí veriacich varovať pred zvodom tohto falošného učenia, pretože by mohli byť zvedení do odpadnutia, ak by sa od toho neoddelili.

Podobnú kategóriu tvoria falošní učitelia, ktorí boli nebezpeční hlavne zvedením Božích detí do hriešnych žiadostí a do bezbožnosti. Varovania pred falošnými apoštolmi a pred falošnými učiteľmi, ktorých je novozmluvné písmo plné, potrebujeme veľmi dobre poznať a riadiť sa nimi. Tieto varovania sú určené aj nám žijúcim v dnešnej dobe, pretože nás ohrozuje rovnaký zvod.

Nebezpečenstvo falošných učiteľov spočíva v tom, že sa na prvý pohľad alebo zdanlivo javia ako praví. Keby to tak nebolo, nikto by im na začiatku nedôveroval, nikto by ich neprijal. Nikoho by nedokázali zviesť. To, že sú falošní a nie praví, sa neskôr spozná podľa ich odpadnutia a odídenia. Varuje nás pred nimi apoštol Ján: „Deti, je posledná hodina, a ako ste počuli, že príde antikrist, i teraz už povstali mnohí antikristovia, odkiaľ známe, že je posledná hodina. Z nás vyšli, ale neboli z nás, lebo keby boli bývali z nás, boli by zostali s nami. Ale aby sa ukázali, že nie sú všetci z nás“ (1. Jánov 2:18-19). To, že sa javili ako praví, vyjadrujú slová „z nás vyšli“. Keby boli bývali praví, potvrdilo by sa to tým, že by zotrvali. To, že neboli praví od samého počiatku, sa odhalilo tým, že nezotrvali, odišli. Je to rovnaká situácia ako keď mnohí z učeníkov už viacej nechodili s Ježišom, lebo nedokázali viac zniesť pravdu, ktorú zvestoval.

V súvislosti s falošnými učiteľmi už nehovoríme iba o hrozbe odpadnutia jednotlivcov po zboroch, ale musíme vidieť aj širší kontext odpadnutia cirkvi v historickom kontexte počas tých storočí od éry apoštolov Ježiša Krista po dnešok a hovoríme o potrebe reformácie. Táto téma si však vyžaduje samostatný priestor a tu sa jej nebudeme venovať podrobnejšie. Varovanie, že v stávke nie je len odpadnutie jednotlivcov, ale aj odpadnutie zborov, je čitateľné: „Ale bývali aj falošní proroci medzi ľudom, ako aj medzi vami budú falošní učitelia, ktorí postranne uvedú sekty zatratenia“ (2. Petrov 2:1). To, že aj v dnešnej dobe platí, že nie všetko, čo sa javí ako cirkev, aj skutočnou Cirkvou je, je dôsledkom historického vývoja, v ktorom sa naplnili prorocké slová, že budú falošní učitelia, ktorí uvedú sekty zatratenia. To, čo apoštol Pavol prorocky oznámil v Miléte starším z Efezu, sa historicky aj naplnilo a napĺňa dodnes. Nebezpečenstvo tohto zvodu spočíva v tom, že falošní učitelia sa javia ako pravdiví a praví: „Lebo takí falošní apoštolovia sú ľstivými robotníkmi, pretvarujúcimi sa na apoštolov Kristových. A nie div, lebo veď sám satan sa pretvaruje na anjela svetla. Nuž teda nie je to veľkou vecou, ak sa i jeho služobníci pretvarujú, ako čo by boli služobníkmi spravodlivosti, ktorých koniec bude podľa ich skutkov“ (2. Korintským 11:13-15). Preto je nevyhnutné zachovať učenie Kristovo a jeho apoštolov, lebo nebezpečenstvo zvodu spočíva v podaní, ktoré sa na pravdu podobá, ale pravé nie je: „Ale to hovorím, aby vás nikto neoklamal falošnými dôvodmi, pravde podobnou rečou“ (Kolosenským 2:4).

Nie každé uverenie je spasiteľné a nie každá viera vedie do života

Musíme byť veľmi pozorní a vnímaví k tomu, akým spôsobom Písmo pracuje so slovom viera a uverenie. Nie na každom mieste v Písme, kde natrafíme na slovo viera či uverenie, ide o spasiteľné uverenie, ktoré je základom pre ospravedlnenie a znovuzrodenie. Pozrieme sa na výskyty takýchto situácií.

Učeníci, ktorí nie sú pravými učeníkmi

Najprv si všimnime, že nie každý, kto je vo všeobecnosti označený ako učeník, je aj skutočným, pravým učeníkom Pána Ježiša v zmysle, že je spasený. Pán Ježiš mal počas svojej zemskej služby viacerých nasledovníkov. Niektorí sa k nemu zhromažďovali ako zástupy, iní chodili s ním alebo za ním ako jeho učeníci. Keď Pán Ježiš zjavil zástupom, že on je ten živý chlieb, ktorý zostupuje zhora, tak niektorí v neho uverili a niektorí mu neverili. Ježiš im vtedy oznámil (Ján 6:64): „Ale sú niektorí z vás, ktorí neveria.“ On vedel hneď od počiatku, ktorí sú to tí, ktorí neveria, a kto je ten, ktorý ho zradí. Čítame, že „od tej chvíle odišli mnohí z jeho učeníkov nazad a nechodili viacej s ním“ (Ján 6:66). Tí učeníci, ktorí neboli pravými učeníkmi, od neho odišli, čím potvrdili, že nie sú pravými učeníkmi. To boli tí, ktorí v neho neverili. Ale nebolo to tak, že by vôbec nijako v neho neboli uverili. Oni v neho uverili, ale uverili nesprávnym spôsobom alebo len plytko, dočasne, nadarmo. Je to v Písme tak aj zjavené. Veľký zástup išiel za Ježišom preto, lebo činil veľké divy pri nemocných (Ján 6:2). To znamená, že nejakým spôsobom v neho uverili – kvôli zázrakom, ktoré konal. Keď Pán Ježiš zázračne nasýtil zástup chlebmi a rybami, zástup v neho svojím spôsobom uveril, čo poznáme podľa ich vyznania (Ján 6:14): „Toto je skutočne ten prorok, ktorý mal prísť na svet.“ Bolo toto uverenie v Ježiša a ich vyznanie spasiteľné? Nie, nebolo. Vieme to podľa toho, že je napísané, že Ježiš ich označil za neveriacich a že viacej nenasledovali Pána Ježiša. Nie každé uverenie je spasiteľné uverenie. Obsah ich viery nebol správny, nebol spasiteľný. Oni v neho uverili ako v toho, kto sa mal ako zemský kráľ posadiť na trón (Ján 6:15). Neuverili v neho ako v pomazaného Spasiteľa.

Pri inej príležitosti, keď Ježiš zjavil svoju identitu (Ján 8. kapitola), mnohí uverili v neho (Ján 8:30). Týmto uverivším Pán Ježiš povedal (Ján 8:31-32): „Keď vy zostanete v mojom slove, vpravde ste mojimi učeníkmi a poznáte pravdu, a pravda vás vyslobodí.“ Táto výpoveď Pána Ježiša je dôležitá pre porozumenie odpadnutia a pre porozumenie spasiteľnej viery. Vo verši 30 čítame o tých, ktorí „uverili“ v Ježiša. Pán Ježiš však vysvetlí, že skutočnými, pravými učeníkmi sú len v takom prípade, ak sa ich učeníctvo preukáže a potvrdí tým, že zostanú v jeho slove, výsledkom čoho bude, že spoznajú pravdu a tá pravda ich vyslobodí (verše 32 a 36). To je obrazný opis konečnej (zavŕšenej) spásy. Potvrdzuje to aj verš 51: „Amen, amen vám hovorím, že ak niekto zachová moje slovo, neuvidí smrti na veky.“ Ak v jeho slove nezostanú, tak pravými učeníkmi nie sú a do večného života nevojdú. Nie každé „uverenie v Ježiša“ automaticky znamená spásu a večný život.

Najväčším príkladom (aj prototypom) odpadnutia a učeníka, ktorý nebol pravým učeníkom, je Judáš, zradca. Celý čas chodil spolu s ostatnými učeníkmi s Ježišom. Navonok sa javil ako jeden z nich, ako naozajstný učeník. Ale ním nebol! Krista nemiloval, zradil ho, zaprel ho. Nikdy v Krista spasiteľne neuveril. Jeho odpadnutie od Krista neznamená stratu spásy. To, že spasený nikdy nebol, odkrýva aj sám Pán. Pri umývaní nôh učeníkom Pán podal obraz spasenia učeníkov cez opis, že sú čistí: „Ježiš mu riekol: … Aj vy ste čistí, ale nie všetci. Lebo znal svojho zradcu a preto povedal: Nie všetci ste čistí“ (Ján 13:10-11). Pán odkryl aj to, že Judáš čistý nebol, teda nikdy spasený nebol. Judášovo odpadnutie neznamená stratu jeho spásy, lebo spasený nikdy nebol. A predsa o ňom platí, že „bol počítaný k tým dvanástim a bol dostal podiel na ich službe“ (Skutky 1:17). O Judášovi čítame, že „odstúpil, aby odišiel na svoje vlastné miesto“ (Skutky 1:25). Jeho odstúpenie znamená jeho odpadnutie. Jeho úloha aj údel boli Bohom dané, určené. To ho však nijako nezbavuje jeho zodpovednosti, že v Krista neuveril a že nezotrval verný.

Rovnako je to aj s tými, ktorí nevytrvajú (ktorí sú druhou či treťou pôdou z podobenstva o rozsievačovi) a odpadnú. Za to, že nevytrvajú, ich Boh berie na zodpovednosť – potrestá ich spravodlivo smrťou a večným zatratením. To, že nevytrvajú, je dané tým, že ich Boh nezachová. To ich však nijako nezbavuje ich zodpovednosti. Takto potrebujeme správne

rozumieť vzťahu medzi Božou zvrchovanosťou a ľudskou zodpovednosťou. Viac sa tomuto venujeme v štvrtej časti tohto cyklu.

Bratia a starší, ktorí nie sú praví

Podobne ako o učeníkoch to bude platiť aj o niektorých starších a o niektorých bratoch po zboroch. To, že sa niektorí bratia môžu navonok javiť ako spasení, a pritom spasení vôbec nemusia byť, vyplýva z toho, ako si apoštoli robili starosť o bratov po jednotlivých zboroch, či azda neuverili nadarmo (1. Korintským 15:2, 2. Korintským 6:1), alebo či oni nepracovali na nich nadarmo (Galatským 4:11). Z toho dôvodu ich aj neustále napomínajú, aby vytrvali, a k tomuto účelu používajú aj výstražné varovania a príklady odpadnutia. Pán Ježiš ako Boží Syn poznal všetky srdcia. On vedel, ktorí z jeho nasledovníkov či „navonok učeníkov“ sú tí, ktorí v neho neveria, a naopak, ktorí sú to tí, ktorých mu Otec dal, ktorých k nemu pritiahol. Apoštoli nie. Apoštol Pavol nemohol povedať tak ako Pán Ježiš, ktorí sú to tí z „navonok bratov“, ktorí neveria. Preto si robí starosti o všetkých uverivších, o všetkých, ktorí sa nejako vykazujú ako bratia, všetkých do jedného napomína, aby vytrvali.

To, že aj niektorí starší nemusia byť pravými staršími a spasenými bratmi, odkrýva už apoštol Pavol na svojej misijnej ceste, keď si povolá starších zboru v Efeze do Milétu. Pavlovi je od Boha zjavené, čo aj prorocky oznamuje, že aj niektorí starší z Efezského zboru sa „vyfarbia“ ako falošní, ako falošní učitelia a zvodcovia. To, že niekto má službu alebo je starším v zbore, ešte neznamená automaticky aj to, že je „pravým učeníkom“, že je spasený.

Boží ľud, ktorý nie je pravým Božím ľudom

Nie všetci, ktorí boli v ére zákona navonok Božím ľudom (etnický Izrael), boli aj skutočným Božím ľudom (pravý Izrael, ostatok). Pravým, skutočným Božím ľudom boli len tí, ktorí mali abrahámovskú vieru, čiže vieru v Božie zasľúbenia o večnej vlasti a o večnom živote (o spáse). Tí, ktorí spasiteľnú (abrahámovskú) vieru nemali, sa prejavili reptaním, neposlušnosťou, vzburou, odpadnutím a boli na púšti pobití. Podobne je to aj dnes v ére Novej zmluvy. Nie všetci, ktorí sa navonok javia ako Boží ľud (cirkev), skutočne aj spasenými Božími deťmi sú. Tí, ktorí nie sú, sa prejavia odpadnutím, nevytrvaním až do konca.

Podľa ovocia ich spoznáte

Pán Ježiš ako Boží Syn vidí do srdca človeka rovnako ako Boh Otec. Aj počas svojej pozemskej služby vedel, čo je v ktorom srdci. Dobre vedel, ktorí sú to tí, ktorí v neho neveria. Vedel nielen to, kto je prvá a štvrtá pôda, ale aj to, kto je druhá a tretia pôda. Poznal tých, ktorých mu Otec dal, aby uverili a boli spasení. Modlil sa za nich, aby zachovali jeho slovo. Bol si istý, že slovo zachovajú, lebo ich zachová Otec. Apoštoli však do srdca človeka nevideli. Na rozdiel od Pána Ježiša, jeho apoštoli nevedeli, kto je vyvolený na spásu a kto vytrvá až do konca. Nevedeli, kto je druhá či tretia pôda a kto je štvrtá pôda. Preto, keď chodili po zboroch a naprávali bratov alebo keď písali do zborov a napomínali bratov a vystríhali pred odpadnutím, písali všetkým uverivším rovnako. Apoštoli si boli vedomí toho, že po zboroch medzi bratmi, a dokonca aj medzi staršími môžu byť takí, ktorí sú druhou či treťou pôdou. Varovania pred hrozbou odpadnutia sú preto určené všetkým uverivším bez rozdielu „druhu pôdy“.

My sme na tom podobne. Ani my nevieme, kto je aká pôda. Nám nie je dané vidieť do srdca človeka. Môžeme rozsudzovať bratov iba podľa ovocia. Nepotrebujeme riešiť, kto je aká pôda.

Ak niekto odpadáva, potrebujeme ho napomínať a naprávať a viesť k pokániu. Neriešiť, či spasený bol a je v bezpečí alebo spasený ešte nebol. Nás vedie Božie slovo k tomu, aby sme pristupovali k bratom podľa ich ovocia a vytrvalosti. A rovnako ako apoštoli aj my máme svojich spolubratov nabádať k bdelosti a vytrvalosti. Upevňovať ich duše vo viere, a ak je to potrebné, tak aj varovať prostredníctvom výstrah pred odpadnutím.

Napomínanie a výstražné varovania pred odpadnutím

Boli by sme na hrubom omyle, ak by sme sa domnievali, že výstrahy a varovania pred odpadnutím sa nás netýkajú, lebo spasený už spásu stratiť nemôže a my sme predsa uverili. Varovania pred odpadnutím sú určené v Božom slove všetkým uverivším. Aj tým, ktorí uverili nadarmo či dočasnou plytkou vierou, aj tým, ktorí uverili spasiteľnou vierou.

Tej prvej skupine sú určené na to, aby sa preľakli, učinili pokánie, obrátili sa k Pánovi a uverili naozaj živou trvácnou vierou. Tej druhej skupine na to, aby zostávali v bázni a ostražití, bdelí, strážili si svoje srdce, posväcovali sa, kráčali za Pánom po úzkej ceste, boli služobníkmi spravodlivosti a Božieho kráľovstva, milovali Pána a cirkev, niesli ovocie Ducha, boli poslušní Pánovi a jeho slovám a takto vytrvali až do konca. Je to prirodzené. Lebo veď ako môže byť človek uistený o svojej vlastnej spáse? Len tak, že žije nový život a vie, že zomrel starému životu. Tak, že má vnútorné svedectvo Svätého Ducha, ktorého dostal na trvalé prebývanie, ktorý ho uisťuje o tom, že je Božie dieťa. Tak, že ako Božie dieťa aj skutočne prežíva osobný vzťah so svojím nebeským Otcom – Stvoriteľom a Spasiteľom.

Ak človek žije starý svetský hriešny telesný život, tak asi uistenie o svojej spáse nenájde v tom, že si bude pripomínať, že raz tam dávno pred rokmi opakoval po nejakom evanjelistovi modlitbu spasenia alebo že sa rozhodol pre Krista tým, že reagoval kladne na výzvu „ísť dopredu“. A ak v tom uistenie nájde, tak to bude len plytké či falošné uistenie. Ten, kto sa pre Krista skutočne rozhodol, kto naozaj „Krista prijal“, bude svoj život žiť s Kristom a pre Krista, pretože o ňom platí, že nežije už on (nežije sám sebe), ale žije v ňom Kristus a to, čo teraz žije v tele, žije vo viere v Syna Božieho (Galatským 2:20). Len takýto človek môže prežívať istotu spasenia. Ak niekto žije opačne, nepotrebuje počúvať doktríny o bezpečnosti a nestratiteľnosti spasenia. Takýto človek ale potrebuje počuť napomínanie a varovanie pred odpadnutím a zatratením. Relevantný (smerodajný, určujúci) je stav, v ktorom sa ten človek práve nachádza, a nie to, či dakedy učinil rozhodnutie pre Krista a či „už raz spasený bol“ alebo „ešte spasený nebol“.

Apoštol Pavol odpadnutie tých pobitých na púšti predkladá v 1. Korintským 10:6-12 ako výstražný príklad nám všetkým: „A to všetko sa nám stalo výstražným príkladom nato, aby sme neboli žiadostiví zlého, ako aj oni žiadali. Ani nebuďte modlármi ako niektorí z nich, ako je napísané: Posadil sa ľud jesť a piť, a vstali, aby sa hrali. Ani nesmilnime, ako niektorí z nich smilnili, a padlo ich v jeden deň dvadsaťtri tisíc. Ani nepokúšajme Krista, ako tiež niektorí z nich pokúšali a pohynuli od hadov. Ani nerepcite, ako niektorí z nich reptali a zhynuli od zhubcu. A toto všetko sa dialo tamtým predobrazne, a je napísané na naše napomenutie, ku ktorým došli konce vekov. A tak teda ten, kto sa domnieva, že stojí, nech hľadí aby nepadol.“

Ako píšeme aj vyššie, ako druhá a tretia pôda sú opísaní aj tí, „ktorí už raz boli osvietení a ochutnali nebeského daru a stali sa účastnými Svätého Ducha a ochutnali dobré slovo Božie a rôzne moci budúceho veku“ (Židom 6:4-5). A je o nich napísané, že ak odpadnú, ich odpadnutie bude definitívne: „... keby odpadli, je nemožné zase ich obnoviť ku pokániu, ktorí sebe znova križujú Syna Božieho a vystavujú ho potupne na odiv“ (Židom 6:4-6). Do tohto opisu: „... ktorí už raz boli osvietení a ochutnali nebeského daru a stali sa účastnými Svätého Ducha a ochutnali dobré slovo Božie a rôzne moci budúceho veku“ spadá aj štvrtá pôda. To, či je niekto druhá či tretia pôda, alebo štvrtá pôda, sa nakoniec spozná podľa ovocia: „Lebo zem, ktorá pije dážď, ktorý často prichádza na ňu, a plodí rastlinu, vhodnú tým, pre ktorých sa aj obrába, berie podiel

na požehnaní od Boha. Ale tá, ktorá rodí tŕnie a bodľač, je nesúca a je blízka zlorečenstva, ktorej koniec je, aby bola spálená“ (Židom 6:7-8). Posolstvo je rovnaké ako v podobenstve o viniči a letorastoch. Tento apoštolský výklad však prináša cenný pohľad na to, kto sú to tie ratolesti, ktoré boli vylomené, uschli a boli spálené. Sú to tí, ktorí už raz boli osvietení a ochutnali nebeského daru a stali sa účastnými Svätého Ducha a ochutnali dobré slovo Božie a rôzne moci budúceho veku, ale nakoniec odpadli, nevytrvali.

Obzvlášť to platí o židovskom národe. Im boli posielaní proroci, oni dostali zákon, oni mali chrám, obete, oni dostali Písma, im boli dané zmluvy, im bol poslaný Kristus, a predsa, ak nemali abrahámovskú vieru a po Kristovi vieru v evanjelium, nič im to neprospelo. Ich údelom zostalo večné zatratenie. To, že apoštol adresuje varovanie pred odpadnutím všetkým uverivším, poznáme podľa verša 9: „Ale sme presvedčení o vás, milovaní, lepšie veci, a ktoré idú so spasením, i keď tak hovoríme“ (Židom 6:9). Apoštol sa nádeja, že jeho výstražné varovanie docieli ten výsledok, že nikto neodpadne a všetci sa dokážu ako verní, ako štvrtá pôda. A preto ich aj napomína: „Ale želáme si, aby jeden každý z vás dokazoval tú istú snahu na plnosť nádeje do konca, aby ste nezleniveli, ale aby ste nasledovali tých, ktorí vierou a zhovievavosťou dedia zasľúbenia“ (Židom 6:11-12). Apoštol podčiarkuje nutnosť vytrvania a pobáda ich k vytrvaniu.

K vytrvaniu nabáda opakovane: „... pristupujme s pravdivým srdcom v plnej istote viery majúc pokropené srdcia a tak očistené od zlého svedomia a telo umyté čistou vodou držme vyznanie nádeje neochvejne, lebo je verný ten, ktorý zasľúbil. A pozorujme sa navzájom tým cieľom, aby sme sa roznecovali k láske a k dobrým skutkom neopúšťajúc svojho zhromaždenia, ako majú niektorí obyčaj, ale napomínajúc sa, a to tým viacej, čím viacej vidíte, že sa blíži ten deň“ (Židom 10:22-25). Tým, ktorí už raz boli osvietení a prijali známosť pravdy a dobre začali (Židom 10:32-34), opäť adresuje varovanie pred odpadnutím: „Lebo keď dobrovoľne hrešíme po prijatí známosti pravdy, nepozostáva už viacej obeti za hriechy, ale akési strašné očakávanie súdu a prudká pálivosť ohňa, ktorý má žrať protivníkov. Keď niekto pohŕdol zákonom Mojžišovým, bez milosrdenstva zomrie na dvoch alebo na troch svedkov, a o koľko, domnievam sa, prísnejšieho trestu bude uznaný za hodného ten, kto zašliapal Syna Božieho a krv zmluvy, ktorou bol posvätený, považil za obecnú a Duchu milosti urobil potupu?!“ (Židom 10:26-29). Je tu výstraha pred odpadnutím od pravej známosti evanjelia. Ak niekto prestane veriť v

dostatočnosť obete Ježiša Krista a pridáva ďalšie dodatočné podmienky ku spáse, tak zašliapal Syna Božieho a krv zmluvy považil za obecnú a Duchu milosti urobil potupu. Preto ich apoštol napomína a povzbudzuje, aby vytrvali: „Teda neodhoďte svojej smelej dôvery, ktorá má veľkú odplatu. Lebo vám je trpezlivosti treba, aby ste si, keď vykonáte vôľu Božiu, odniesli zasľúbenie. Lebo ešte málo, máličko, a ten, ktorý má prísť, príde a nebude meškať. A spravodlivý bude žiť z viery. A keby sa utiahol, nemá v ňom záľuby moja duša. Ale my nie sme ľuďmi, ktorí by sa uťahovali, do zahynutia, ale ľudia viery dobyť dušu“ (Židom 10:35-39).

List Židom sa vracia k výstražnému príkladu tých pobitých na púšti a rovnako varuje: „Preto, ako hovorí Svätý Duch: Dnes, keby ste počuli jeho hlas, nezatvrdzujte svojich sŕdc ako v tom rozhorčení, v deň pokúšania na púšti, kde ma pokúšali vaši otcovia, skúsili ma a videli moje skutky štyridsať rokov; preto som zanevrel na to pokolenie a riekol som: Vždycky blúdia srdcom. A oni nepoznali mojich ciest, takže som prisahal vo svojom hneve: Nevojdú do môjho odpočinku! Hľaďte, bratia, aby snáď nebolo v niekom z vás zlé a neverné srdce, ktoré by odstupovalo od živého Boha. Ale sa napomínajte každý deň, dokiaľ sa volá: dnes, aby nebol niekto z vás zatvrdený zvodom hriechu; lebo sme sa stali účastníkmi Krista, akže počiatok podstaty dodržíme pevný až do konca. Teda keď je povedané: Dnes, keby ste počuli jeho hlas, nezatvrdzujte svojich sŕdc ako v tom rozhorčení Boha! Lebo niektorí počuli a rozhorčili. Ale nie všetci, ktorí vyšli z Egypta skrze Mojžiša. A na ktorýchže zanevrúc hneval sa štyridsať rokov? Či nie na tých, ktorí hrešili, a ktorých telá popadali na púšti? A ktorýmže prisahal, že nevojdú do jeho odpočinku, ak nie tým, ktorí neposlúchali? A vidíme, že nemohli vojsť pre neveru“ (Židom 3:7-19).

Čo stratili tí, ktorí definitívne odpadli

Tí, ktorí definitívne odpadli, nestratili spásu, pretože spasení nikdy neboli. Títo spásu stratiť ani

nemohli preto, lebo nikdy neboli ani ospravedlnení, ani znovuzrodení. Nikdy neboli zapečatení Svätým Duchom ku dňu vykúpenia. To je aj dôvod, prečo odpadli. Keďže nemali Ducha, neboli ani v Kristovi, ani v Bohu Otcovi. Keďže neboli ani v Synovi, ani v Otcovi (a Otec a Syn neboli v nich), nezachovali Kristovo slovo. To, že nezachovali Kristovo slovo, je znakom toho, že odišli od viery, odpadli. Ich koniec je večné zahynutie, zatratenie.

Tí, ktorí odpadli, stratili vieru, ktorou sa na začiatku nadchli. Odpadli od evanjelia, odpadli od milosti, odpadli od Krista. Všetko toto stratili, pretože to nikdy skutočne ani nevlastnili. Len sa to u nich tak javilo, že to všetko vlastnia. Božie slovo je veľmi presné v tom, ako opisuje to, čo stratili. Stratili všetko, čo Boh ponúka v súvislosti so spasením, a to je: byť Božím ľudom naozaj, skutočne a naveky; byť pravým Božím ľudom, o ktorom platí, že Boh im bude Bohom. Prototypom odpadnutia sú tí pobití na púšti. Všetci, ktorí vyšli z Egypta, sa javili ako Boží ľud, javili sa ako tí, ktorí Boha nasledujú, poslúchajú, ktorí Bohu dôverujú. Všetci s radosťou deklarovali, že zachovajú Božie prikázania. Všetci dobre začali. Ale nie všetci tento beh aj dobehli. O mnohých sa ukázalo, že prestali poslúchať, prestali Boha nasledovať, prestali mu dôverovať, prestali mu veriť, čo znamená, že mu nikdy skutočne, naozaj neverili. Stratili to, čo nikdy nemali. Stratili všetko to, čo ide so spasením: večnú vlasť, večný život, večné spoločenstvo so svojím Bohom.

V Božom slove sú tí z éry Novej zmluvy, ktorí rovnako odpadli ako tí pobití na púšti, opísaní ako tí, ktorí dočasne unikli poškvrnám sveta, dočasne boli umytí, ochutnali milosť a večnosť a moc budúceho veku. Z týchto opisov je zrejmé, že tieto veci nikdy naozaj a definitívne nevlastnili. Z týchto opisov je zrejmé, že to, čo stratili, nebola skutočná spása, pretože skutočnú spásu nemali.

Zhrnutie

Odpadnutie je reálna hrozba pre každého veriaceho. Každý veriaci má byť napomínaný a nabádaný k tomu, aby vytrval ako verný až do samého konca. Ak niekto odpadáva od Krista, od viery, od evanjelia, tak má byť konfrontovaný s varovaniami a výstrahami pred odpadnutím a dôsledkami odpadnutia. Tieto varovania sú určené všetkým uverivším, rovnako a bez rozdielu ako druhej a tretej pôde, tak aj štvrtej pôde z podobenstva o rozsievačovi. Posolstvom týchto varovaní je, že dobre začať nestačí. Ak niekto dobre začal, je nevyhnutné, aby aj dobre dobehol a získal víťazné. Varovania sú veľmi prísne a hrozné, pretože ukazujú, že odpadnutie znamená zahynutie. Varovania pred odpadnutím vystríhajú všetkých.

Poznámky:

[1)] Títo falošní učitelia sú na tomto mieste opísaní takto: „Ale bývali aj falošní proroci medzi ľudom, ako aj medzi vami budú falošní učitelia, ktorí postranne uvedú sekty zatratenia a Veľpána, ktorý ich vykúpil, budú zapierať a uvedú tak na seba náhle zahynutie“ (2. Petrov 2:1). Tento text Božieho slova prináša dôležité poznanie a varovanie. Rovnako ako v ére zmluvy zákona boli v Božom ľude falošní proroci prinášajúci zvod na záhubu, práve tak aj v ére novozmluvného Božieho ľudu (Cirkvi zo Židov i pohanov) budú falošní učitelia, ktorí budú slúžiť rovnakým spôsobom: budú zvádzať do záhuby („uvedú sekty zatratenia“). Bude ich charakterizovať to, že budú zapierať Krista, pravého Krista, ktorý je Vykupiteľom a Spasiteľom.

V tomto texte je použitá zvláštna fráza. Kristus je tu označený ako „Veľpán, ktorý ich vykúpil“. To nemáme chápať tak, že Kristus vykúpil aj falošných učiteľov. Falošní učitelia nikdy vykúpení neboli, a preto vykúpenie nestratili. Táto fráza jednoducho slúži na identifikovanie pravého Krista, v ktorom je vykúpenie, ktorý je Vykupiteľ. Frázu „Veľpána, ktorý ich vykúpil“ by sme mohli parafrázovať ako „Veľpána, ktorý je Vykupiteľom“.

V ére Starej zmluvy existovalo v súvislosti s Božím ľudom (etnický Izrael) dvojaké vykúpenie. Celý Boží ľud bol vykúpený zo zajatia v Egypte, aby bol slobodný uctievať Hospodina a vojsť do zasľúbenej zeme (Kanaánu). Vykúpení z hriechu, ospravedlnení a určení pre večný život (odriadení do večného života) však boli len tí z nich, ktorí mali abrahámovskú vieru. Vykúpenie celého Izraela z Egypta je predobrazom spasiteľného vykúpenia pravého Božieho ľudu (Cirkvi zo Židov a pohanov) z hriechu. V ére Novej zmluvy existuje len jedno vykúpenie – spasiteľné vykúpenie. Tí, ktorých Kristus vykúpil, dostali prvotinu Ducha ako znamenie vykúpenia.